

ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายการดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง¹

สหพงษ์ คงอุดมธนกร²

ศาลแขวงเป็นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้แก่ คดีอาญาที่มีโทษจำคุกไม่เกินสามปี ปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในคดีแพ่งที่ทุนทรัพย์ไม่เกินสามแสนบาท มีวิธีพิจารณาความที่แตกต่างกับศาลชั้นต้นอื่น เพราะจะต้องพิจารณาคดีโดยรวบรัด และเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ในศาลแขวงนั้น โจทก์อาจฟ้องคดีด้วยวาจาได้ และจำเลยก็อาจให้การแก้คดีโดยวาจาได้เช่นกัน ศาลแขวงจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มีวัตถุประสงค์ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ด้วยการกำหนดวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพิเศษสำหรับคดีอาญาเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง เพื่อให้การดำเนินคดีเหล่านั้นเสร็จสิ้นไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากก่อนที่จะมีการจัดตั้งศาลแขวงนั้น มีคดีสะสมอยู่ในศาลจังหวัดเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และผู้ปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งศาลแขวงขึ้นทุกจังหวัด เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ในปัจจุบันนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ที่บังคับใช้ มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้แล้วแต่ก็ยังมีข้อบกพร่องที่ทำให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติไม่มีประสิทธิภาพ และในบางกรณียังขัดต่อเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลแขวง ซึ่งมีประเด็นจะต้องพิจารณา ดังนี้

ประการแรก ปัญหากรณีศาลไม่อนุญาตให้คัดฟ้องเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน มีประเด็นจะต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7 วรรคสาม ซึ่งกำหนดให้ ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ และกรณีที่ไม่มีกรจับแต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมกับ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายการดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑา วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดลพบุรี

สั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อหา หรือถูกจับกุม ให้พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณียื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว และมาตรา 20 กำหนดว่า ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการ หรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการ ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้ถูกควบคุมตัว เพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป

จากบทบัญญัติในมาตรา 7 พิจารณาประกอบมาตรา 20 กรณีพนักงานอัยการไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลแขวงภายในระยะเวลาที่สืบแปลชั่วโมง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอคัดฟ้อง มีปัญหาจะต้องพิจารณาว่า กรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ กฎหมายกำหนดให้ฟ้องด้วยวาจา โดยไม่ต้องสอบสวนตามมาตรา 20 ซึ่งในกรณีที่ฟ้องไม่ทัน ก็ไม่ต้องห้ามที่จะขอคัดฟ้อง แต่ในทางปฏิบัติ กล่าวคือ แม้กฎหมายจะกำหนดไว้ในกรณีที่ยื่นฟ้องไม่ทัน ก็อนุญาตให้ขอคัดฟ้องได้ แต่ในคดีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ มาตรา 20 กำหนดให้สามารถฟ้องด้วยวาจาได้ โดยไม่ต้องทำการสอบสวน อาจไม่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องยืดระยะเวลาในการขอคัดฟ้อง ศาลมักจะไม้อนุญาตให้ทำการคัดฟ้อง มีประเด็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาในกรณีที่เกิดความผิดในลักษณะที่มีผู้ต้องหา หรือผู้กระทำความผิดจำนวนหลายคน เช่น การตั้งวงเล่นการพนันซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 หรือความผิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มแข่งรถในทาง ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาในการรวบรวมพยานหลักฐานเนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาที่กระชั้นชิดอาจมีความกดดัน ซึ่งหากพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วน หรือตรวจสอบอายุ และประวัติการกระทำความผิดของผู้ต้องหาผิดพลาด อาจทำให้กลายเป็นเรื่อง การสอบสวนที่บกพร่อง ส่งผลให้มีการฟ้องผิดเขตอำนาจศาล หรือทำให้พนักงานอัยการไม่ได้เพิ่มโทษ บวกโทษ หรือขออนับโทษต่อ อันทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษที่หนักขึ้นตามผลของการกระทำของตน หรืออาจรับโทษหนักกว่าที่กำหนด และ อาจเป็นการทำให้การดำเนินคดีล่าช้าออกไปนานกว่าที่ควรจะเป็น

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับฐานความผิดที่กล่าวหาผู้ต้องหา ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 20 กำหนดว่า ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงนั้น หากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวน ให้เจ้าพนักงานนำผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการ หรือในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้ถูกควบคุมตัว

ให้ส่งผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการ เพื่อฟ้องศาลโดยไม่ต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แต่ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ ให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืน เพื่อดำเนินการต่อไป จากบทบัญญัติดังกล่าว ที่ว่าในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้ฟ้องศาลโดยไม่ต้องทำการสอบสวน มีปัญหาจะต้องพิจารณาว่า ในกรณีที่ความเห็นของพนักงานสอบสวนกับความเห็นของพนักงานอัยการต่างกัน หรือพนักงานสอบสวนแจ้ง ข้อกล่าวหาไม่ตรงกับพฤติการณ์ในคดี หากพนักงานอัยการต้องการให้มีการสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อแจ้งข้อกล่าวหา หรือแก้ไขข้อกล่าวหาให้ตรงกับพฤติการณ์ในคดี พนักงานอัยการจะไม่สามารถสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มเติมได้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 4 ประกอบประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาอาญา มาตรา 143 ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการออกคำสั่งฟ้องและคำสั่งให้ส่งไม่ฟ้อง หรือ สั่งตามที่ เห็นสมควรให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมเนื่องจากมาตรา 20 วางข้อกำหนดให้ฟ้องคดี โดยไม่ต้องสอบสวน ซึ่งจากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ในกรณีที่ความเห็นของพนักงานสอบสวนกับความเห็นของพนักงานอัยการต่างกัน หรือพนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาไม่ตรงกับพฤติการณ์ในคดี หากพนักงานอัยการต้องการให้มีการสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อแจ้งข้อกล่าวหา หรือแก้ไขข้อกล่าวหาให้ตรงกับพฤติการณ์ในคดี พนักงานอัยการจะไม่สามารถสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มเติมได้ จากปัญหาดังกล่าว ส่งผลในทางปฏิบัติเมื่อความเห็นในคดีของพนักงานสอบสวนไม่ตรงกับความเห็นของพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนจะแก้ไขฐานความผิด และแก้ไขพฤติการณ์แห่งคดีให้ตรงกับความเห็นของพนักงานอัยการ เพื่อป้องกันไม่ให้พนักงานอัยการไม่รับสำนวน และไม่รับตัวผู้ต้องหาไว้ฟ้อง อาจเป็นการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดและทำให้ผู้ต้องหาไม่ได้รับโทษหนักเท่าที่ควรจะเป็น เช่น กรณีพนักงานสอบสวน แจ้งข้อกล่าวหาและผู้ต้องหารับสารภาพมาในข้อหาลักทรัพย์ ซึ่งเป็นคดีอยู่เขตอำนาจของศาลแขวง แต่พนักงานอัยการเห็นว่าพฤติการณ์คดีตามที่ผู้ต้องหารับสารภาพมาในบันทึกคำให้การรับสารภาพควรเป็น ข้อหาลักทรัพย์ในเคหสถาน ซึ่งเป็นคดีที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลแขวง โดยทางปฏิบัติอัยการจะไม่รับสำนวนไว้เพื่อฟ้องคดีเป็นวาจาต่อศาลแขวง ทำให้ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะอาศัยการแก้ไขพฤติการณ์คดีให้ตรงกับข้อหาที่ผู้ต้องหารับสารภาพมา ซึ่งอาจไม่ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ในการแก้ไขพฤติการณ์คดีของพนักงานสอบสวน ผู้ต้องหามักจะไม่ทราบเรื่องการแก้ไขดังกล่าว เนื่องจากเป็นการแก้ไข โดยการขีดฆ่า และเขียนเพิ่มเติม แล้วพนักงานสอบสวนจะลงลายมือชื่อกำกับไว้ เพื่อให้อัยการรับสำนวนไว้ ฟ้องคดีต่อศาลแขวง ทำให้สำนวนของพนักงานไม่ถูกตีกลับให้ไปทำมาใหม่เป็นสำนวนของคดีจังหวัด

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับความผิดอาญา ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลแขวง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม วางข้อกำหนดไว้ในมาตรา 7 วรรค 3 ว่า ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาการยื่นฟ้องคดีในศาลแขวง ให้พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณียื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว มีปัญหาจะต้องพิจารณา หากเกิดมีประเด็นข้อเท็จจริงในคดีที่ผู้ต้องหา มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ว่าด้วยเรื่อง ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ที่กำหนดว่า ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยความผิดดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลแขวง มีปัญหาจะต้องพิจารณาถึงเรื่องการคัดฟ้องที่วางข้อกำหนดไว้ว่า หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในเวลา 48 ชั่วโมง ให้พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว แสดงให้เห็นว่าระยะเวลาในการดำเนินคดี และขอคัดฟ้องจะต้องเสร็จสิ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาประกอบเรื่องการทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายบาดเจ็บ ในขณะที่กำลังดำเนินคดีในศาลแขวง แต่หลังจากศาลมีคำพิพากษา และล่วงเลยระยะเวลาที่อุทธรณ์ไปแล้ว ปรากฏว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส หรือเสียชีวิต มีปัญหาจะต้องพิจารณาว่าคดีดังกล่าวจะกลายเป็นคดีที่อยู่นอกอำนาจของศาลแขวง การนำเอาบทบัญญัติตาม มาตรา 7 มาบังคับใช้ในกรณีดังกล่าวข้างต้นถือเป็นกำหนดระยะเวลาที่สั้น และกระชั้นชิดเกินไป ไม่สามารถเว้นระยะเวลาการขอคัดฟ้อง เพื่อรอดูบาดแผล หรืออาการทุพพลภาพ ของผู้เสียหายได้ และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยต่อศาลแขวงด้วยข้อกล่าวหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ไปแล้ว แต่ปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส หลังจากศาลมีคำพิพากษา และล่วงเลยระยะเวลาอุทธรณ์ไปแล้ว จะถือเป็นการกระทำกรรมเดียวกันกับที่ศาลมีคำพิพากษาไปแล้ว อาจทำให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาในกรณีดังกล่าวระงับไป กรณีปัญหาดังกล่าวข้างต้นเมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่ศาลแขวงกำหนดให้ต้องยื่นฟ้องภายใน 48 ชั่วโมงตามที่พระราชบัญญัติวางข้อกำหนดไว้ในมาตรา 7 นั้น ในทางปฏิบัติถือเป็นระยะเวลาที่สั้น และเป็นระยะเวลาที่กระชั้นชิดเกินไปที่จะให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน และทำสำนวนคดี จึงอาจส่งผลให้การรวบรวมพยานหลักฐาน และการทำสำนวนของพนักงานสอบสวนไม่รอบคอบและถี่ถ้วนเท่าที่ควร เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาว่าผู้ต้องหากระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย และพนักงานอัยการสั่งฟ้องในข้อหาทำร้ายร่างกายไปตามพยานหลักฐาน และบันทึกคำให้การผู้ต้องหาตามที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาอย่างไม่รอบคอบ เนื่องด้วยระยะเวลาตามกฎหมายบีบบังคับ แม้ว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7 วรรค 3 จะมีข้อกำหนดว่า ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในเวลาสี่สิบแปดชั่วโมง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ

แล้วแต่กรณียื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคัดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวันก็ตาม แต่ปรากฏในทางปฏิบัติพบว่า เมื่อพนักงานอัยการเห็นพยานหลักฐานจากที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา โดยไม่ทราบว่าเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รวบรวมมาอย่างไรรอบคอบและถี่ถ้วน และหากเป็นกรณีที่คดีนั้นผู้ต้องหาได้ให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาในชั้นสอบสวนด้วย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 20 กำหนดให้ฟ้องคดีได้ โดยไม่ต้องสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการจึงไม่เห็นถึงเหตุจำเป็นที่ต้องขอคัดฟ้องต่อศาล เพื่อรื้อคดีแพ่ง หรืออาชญากรรมของผู้เสียหาย ทำให้อาจเกิดปัญหาขึ้นตามมา กล่าวคือ เมื่อพนักงานอัยการฟ้องคดีข้อหาทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงดังกล่าวไว้พิจารณาแล้วก็ตาม และการดำเนินคดีไปถึงขั้นที่ศาลมีคำพิพากษาคดีถึงที่สุด และพ้นกำหนดระยะเวลาในการอุทธรณ์ หรือฎีกา แต่ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงจากผู้เสียหายว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส ซึ่งอันตรายสาหัสนั้นเป็นผลโดยตรงมาจากการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยจากกรณีการทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เปลี่ยนเป็นการทำความผิดฐานทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 ซึ่งเมื่อพนักงานอัยการได้ฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยต่อศาลแขวงด้วยข้อกล่าวหาว่า ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นไปแล้ว ภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาและล่วงเลยระยะเวลาที่อุทธรณ์ ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส และเป็นการกระทำความผิดเดียวกันกับที่ศาลมีคำพิพากษาไปแล้ว จะเป็นกรณีฟ้องซ้ำ เนื่องจากคดีมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว กฎหมายห้ามไม่ให้คู่ความเดียวกันในคดีเดิมนำมูลเหตุในคดีก่อนหน้ามาฟ้องร้องกันอีกในประเด็นวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุเดียวกัน และยังส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษที่หนักขึ้นตามผลของการกระทำของตน เนื่องจากสิทธิในการดำเนินคดีอาญาในกรรมดังกล่าวจะดับไป เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)

ประการที่สี่ ปัญหากรณีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา โดยคดีอาญาอยู่ในอำนาจของศาลแขวง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 กำหนดว่าให้นาวีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับในศาลแขวง แต่ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้บังคับ ให้คงใช้กฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งบังคับ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน จากกรณีตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีประเด็นข้อเท็จจริงซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ ดังนี้ประเด็นการพิจารณา คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงเกิดกรณีที่คดีอาญาอยู่ในอำนาจของศาลแขวง แต่คดีแพ่งมีจำนวนทุนทรัพย์เกินกว่า

ขอบเขตอำนาจของศาลแขวง ยกตัวอย่างเช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 กำหนดว่า ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังกล่าว ทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราโทษในความผิดฐานฉ้อโกง พบว่า มีโทษทางอาญาจำคุกไม่เกินสามปี หรือมีโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท อยู่ในอำนาจของศาลแขวง แต่เมื่อพิจารณาถึงจำนวนทุนทรัพย์ความเสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงที่จะนำไปฟ้องเป็นคดีแพ่ง อาจเกิดกรณีมีทุนทรัพย์เกินกว่าสามแสนบาท ซึ่งจำนวนทุนทรัพย์ดังกล่าวอยู่นอกเหนือเขตอำนาจของศาลแขวง มีประเด็นเรื่องเกี่ยวกับจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีในศาลแขวง และศาลจังหวัด หรือศาลแพ่ง มีจำนวนที่แตกต่างกัน โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนผู้พิพากษากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 ประกอบพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25 (5) ที่กำหนดให้ผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง และมาตรา 25 (4) ประกอบมาตรา 26 ที่กำหนดให้ผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน มีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์เกินสามแสนบาท การกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้พิพากษาคณะเดียวสามารถพิจารณาคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา โดยที่คดีแพ่งอยู่นอกเหนืออำนาจการพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาคณะเดียวได้อาจพิจารณาคดีได้อย่างรอบครอบและถี่ถ้วน

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้น ได้บทสรุปสำหรับปัญหากฎหมาย เพื่อนำปัญหาดังกล่าวมาปรับปรุง แก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ดังนี้

1. ปัญหากรณีศาลไม่อนุญาตให้คัดฟ้องเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน ตามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 20 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 20 เพื่อแก้ปัญหาคดีที่มีเหตุจำเป็น เช่น คดีมีจำนวนผู้ต้องหาเป็นจำนวนมาก หรือ คดีที่พนักงานอัยการเห็นว่ามิชอบสงสัย เป็นต้น แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา ควรกำหนดให้มีการสอบสวนก่อนที่จะยื่นฟ้องคดี ซึ่งทำให้สามารถขอคัดฟ้องต่อไปได้ เนื่องจากถือว่ามิเหตุจำเป็นที่ต้องสอบสวนก่อนฟ้อง เพื่อเป็นการขยายระยะเวลาในการทำงานให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการตรวจสอบสำนวนอย่างถี่ถ้วนเพื่อป้องกันการฟ้องผิดเขตอำนาจศาล

ผิดข้อหา หรือ ตรวจสอบประวัติไม่ถี่ถ้วน และ อันเป็นการเสริมสร้างความยุติธรรมให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียมโดยขอเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายตามมาตรา 20 ดังนี้

กฎหมายเดิม

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามิได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป”

ควรแก้ไขเป็น

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามิได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็น และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป”

2. ปัญหาเกี่ยวกับฐานความผิดที่กล่าวหาผู้ต้องหา ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 20 ขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 20 กรณีที่แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา ก็ควรกำหนดให้มีการสอบสวนก่อน เนื่องจากในบางกรณีที่มีความผิดที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาไม่ตรงกับความเห็นของพนักงานอัยการ จะทำให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มเติมได้ โดยขอเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมาย ตามมาตรา 20 ดังนี้

กฎหมายเดิม

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามิได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง

คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป”

ควรแก้ไขเป็น

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ที่ศาลโดยมีต้องทำการสอบสวน เว้นแต่กรณีที่มิเหตุจำเป็น และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป”

3.ปัญหาเกี่ยวกับความผิดอาญา ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลแขวง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 20 ในกรณีที่มิเหตุจำเป็น เช่น คดีมีจำนวนผู้ต้องหาเป็นจำนวนมาก หรือในคดีที่พนักงานอัยการเห็นว่ามีข้อสงสัย แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา ก็ควรกำหนดให้มีการสอบสวนก่อน เพราะเมื่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการเห็นว่ามีเหตุจำเป็น เช่น คดีที่ผู้ต้องหาเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถฟ้องคดีได้ภายใน 48 ชั่วโมง ตามมาตรา 7 วรรค 3 เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้กรณีมีเหตุจำเป็น เช่น คดีมีจำนวนผู้ต้องหาเป็นจำนวนมาก หรือ คดีที่พนักงานอัยการเห็นว่ามีข้อสงสัย แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา ก็ควรกำหนดให้มีการสอบสวนก่อนฟ้อง จะทำให้สามารถขอพักฟ้องต่อไปได้ ตามมาตรา 7 เพราะถือว่ามิเหตุจำเป็นที่ต้องสอบสวนก่อนฟ้อง เพื่อเป็นการขยายระยะเวลาในการทำงานให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการตรวจสอบสำนวนอย่างถี่ถ้วนเพื่อป้องกันการฟ้องผิดเขตอำนาจศาล ผิดข้อหา หรือตรวจสอบประวัติไม่ถี่ถ้วน และเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียม

กฎหมายเดิม

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ที่ศาลโดยมีต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึก คำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลย ลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป”

ควรแก้ไขเป็น

“ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการหรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน เว้นแต่กรณีที่มิเหตุจำเป็น และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป”

4.ปัญหากรณีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา โดยคดีอาญาอยู่ในอำนาจของศาลแขวง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม โดยเพิ่มหลักเกณฑ์ในการให้ผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน มีอำนาจในการพิจารณาลงโทษทางอาญาในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา แม้ในกรณีที่คดีอาญาอัตราโทษอยู่ในอำนาจของศาลแขวง แต่ในส่วนคดีแพ่งมีทุนทรัพย์เกิน 3 แสน โดยมีข้อความดังนี้

“มาตรา 26 ทวิ ภายใต้งบบังคับมาตรา 25 (5) ในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา ที่มีทุนทรัพย์ในส่วนคดีแพ่งเกินสามแสนบาท ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนและต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกินหนึ่งคนจึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี”

เอกสารอ้างอิง

กุลพล พลวัน. พัฒนาการสิทธิมนุษยชน. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538).

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ. (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2547).

ก้องวิทย์ วัชรภรณ์. พร้อมสอบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2561).

กำธร กำประเสริฐ และมัลลิกา พินิจจันทร์, หลักกฎหมายเอกชน. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554).

นพนิธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2537).

มูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย. กฎหมายที่มีบทบัญญัติไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ. (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย, 2546).

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543).

เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ,” วารสารศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 3, 9 (กันยายน - ธันวาคม 2544) : 27 - 32.

อริยพร โพธิ์ใส. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในคดีอาญา. วารสารจุลนิติ, ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2564): หน้า 157 - 162.

กาญจนา นวไตรลาภ. ปัญหาการค้นหาคำความจริงกรณีจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาปกครอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.

ดวงพร จันท. สิทธิของผู้ต้องหาในการอุทธรณ์คำสั่งไม่ปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นสอบสวน. การศึกษาอิสระปริญญาโทนิติศาสตร์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562.

มุ่งหมาย ชื่อดรงค์. ระบบการจัดการความรู้การฟ้องคดีอาญาด้วยวาจาในศาลแขวง. วิทยาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.

รุ่ง รักสำรวจ. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงเมื่อผู้ต้องหาได้รับสารภาพในชั้นสอบสวน,” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2563

วรรณยุพา โตสำริต. การอุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.

วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ. 2551. รายงานการวิจัย เรื่อง การยกฐานะศาลแขวงในกรุงเทพมหานคร เป็นศาลจังหวัด, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลยุติธรรม, 2551.

พนารัตน์ มาศนาคดล. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 [Online], available URL: <https://www.kpi.ac.th/>, 2567 (เมษายน, 1).ราชบัณฑิตยสถาน.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 [Online], available URL: <https://dictionary.orst.go.th/>, 2566 (ตุลาคม, 1).

วอยซ์ ทีวี. ยึดออกเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายในศาลและเก็บลับไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ

[Online], available URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rLZl20Aj0vo>, 2566 (พฤศจิกายน, 30).

สุชาภา วรินทร์เวช. แนวปฏิบัติในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ ในการปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนกลาง [Online], available URL:

http://www.stopcorruption.moph.go.th/application/editors/userfiles/filesแนวปฏิบัติในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ%20สป_สธ_%20ส่วนกลาง%202563.pdf, 2567 (เมษายน, 25).

สุรพันธุ์ บุญช่วย. ปัญหาการใช้บัญชีมาตรฐานกำหนดโทษทางอาญา [Online], available URL: <https://bit.ly/2xbSDjH>, 2566 (ธันวาคม, 1)

โศภส สอนยานนท. สิทธิและเสรีภาพของข้าราชการทหารภายใต้หลักประชาธิปไตย เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย : รุ่นที่ 9 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2564.

ศาลฎีกา. ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา [Online],

available URL: <https://deka.supremecourt.or.th/>, 2567 (มกราคม, 18)

ศุภกัษย์ เอมอ่อน. ปัญหาการจัดการให้ได้ว่าผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143

วรรคสอง (ข) [Online], available URL: <https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=49065&table>

=files_biblio, 2566 (กันยายน, 4).

ศรันยา สีมา. การสอบสวนในคดีอาญา [Online], available URL: <https://dLictionary.orst.go.th/>, 2567 (มกราคม, 2).

อานันท์ เกียรติสารพิภพ. สิทธิและเสรีภาพ [Online], available URL: [https://library.](https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2563-01/NALT-radioscript-rr2563-jan4.pdf)

[parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2563-01/NALT-](https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2563-01/NALT-radioscript-rr2563-jan4.pdf)

[radioscript-rr2563-jan4.pdf](https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2563-01/NALT-radioscript-rr2563-jan4.pdf), 2567 (มกราคม, 3).

อุดม รัฐอมฤต และคณะ. การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตาม มาตรา 28.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2544.